

**СРЕДНО УЧИЛИЩЕ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ” – ГРАД ХАСКОВО**

Утвърждавам:.....

Милена Михайлова,
Директор

Съгласувал:.....

Марияна Тодорова,
ЗДУД

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА – ИУЧ

КЛАС: 2.А, 2.Б, 2.В, 2.Г

Хорариум часове:

32 седмици X 2 часа седмично = 64 часа годишно

ЗА УЧЕБНАТА 2023 – 2024 ГОДИНА

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Настоящата учебна програма описва съдържанието на обучението за **разширена подготовка по български език и литература във втори клас**. В пряка връзка е с учебната програма по български език и литература за II клас за общообразователна подготовка и осигурява **развиване и усъвършенстване** на езиковите и литературните компетентности.

Обучението по български език и литература във втори клас в общообразователна и в разширена подготовка има **комплексен характер** и в този смисъл в избираемите часове по български език и литература езиковите, литературните, комуникативноречевите и социокултурните компетентности се изграждат в единство.

Чрез учебната програма за разширена подготовка по български език и литература за втори клас се допринася за реализирането на **специфичните цели** на обучението по предмета в начален етап, посочени в държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка (*Наредба № 5 от 30.11.2015 г., ДВ, бр. 95 от 08.12.2015 г.*) и насочени към:

- овладяване на основни правила на българския книжовен език;
- формиране на умения за уместна употреба на езикови средства в различни комуникативни ситуации;
- формиране на умения за четене и разбиране на текстове, функциониращи в комуникативната практика;
- формиране на умения за създаване на текстове, свързани с различни комуникативни цели и конкретни ситуации.

Както учебната програма по български език и литература за втори клас за общообразователна подготовка, така и учебната програма за разширена подготовка включва учебно съдържание от различните дялове на езика, като се поставя **акцент** върху: звуковете (гласни-съгласни и фонетичните им промени в потока на речта, частите на речта (съществително, прилагателно име, глагол и техните граматически категории), видовете изречения по цел на изказване (съобщително и въпросително), словосъчетанието, лексикалното значение на думата. В учебното съдържание по литература се надграждат знанията, уменията и свързаните с тях отношения, придобити в първи клас, свързани с възприемането и разбирането на произведения от различни жанрове на литературата и фолклора за деца (приказка, разказ, стихотворение, гатанка) и се акцентира върху **басня и народна песен**. Учебната програма предвижда **задълбочаване на знанията** за фигурите на речта (повторение и изброяване) и за компонентите на литературното произведение (епизод, литературен герой).

В учебната програмата по български език и литература за втори клас за разширена подготовка са заложили **теми**, които пряко кореспондират с тематичния обхват на езиковото и литературното обучение в общообразователната подготовка и дават **възможност за развиване и усъвършенстване на усвоените знания и умения** и формиране на отношение към езика

и литературата, както и към реализиране на междупредметни връзки и комплекс от дейности, подчинени на съвременните ключови компетентности.

Учебната програма предоставя **свобода на учителите** при подбора на текстове за езиково и литературно обучение, които да са съобразени с възрастовите и познавателните възможности на второкласниците, като се отчитат техните интереси и спецификата на образователната среда.

Годишният брой на учебните часове е 64 – по два часа седмично, разпределени по 1 час седмично за езиково обучение и 1 час за литературно обучение. Така предложеното разпределение осигурява възможност за вътрешнопредметни връзки и взаимодействия и за интегриране на предложеното в програмата за разширена подготовка учебно съдържание по български език и литература за втори клас.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КАМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
<i>Езикови компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Познава признаците на гласните и съгласните звукове. • Използва похвати за проверка за правописа на гласни в неударена сричка, на звучни съгласни пред беззвучни и в края на думата. • Разпознава глагола, съществителното име и прилагателното име като части на речта. • Определя граматическите категории на съществителното име: вид, род и число. Съгласува прилагателното и съществителното име по род и число. • Знае за речниковото значение на думата. • Разграничава словосъчетание от изречение. • Разпознава различни по цел на изказване изречения (съобщителни и

	<p>въпросителни).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Използва различни по цел на изказване изречения. • Определя вида на изречението по цел на изказване в текст. • Оформя пунктуационно правилно съобщително и въпросително изречение.
<p><i>Литературни компетентности</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава литературни и фолклорни произведения. • Установява сходство и различия между две литературни и/или фолклорни произведения. • Разграничава <i>басня и народна песен</i> от други литературни и фолклорни произведения. • Посочва най-ярките характеристики на приказката, разказа, стихотворението, гатанката, баснята и народната песен. • Ориентира се в последователността на епизодите при развитието на действието в изучавано произведение. • Задава и отговаря на въпроси, свързани със съдържанието на изучавано произведение. • Открива и описва образите на героите в изучавано произведение. • Изразява емоционално-оценъчно отношение към герои и епизоди в изучавано произведение. • Открива <i>повторение, изброяване</i> в изучавани произведения.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

ТЕМИ	КОМПЕТЕНТНОСТИ КАТО ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО
Езиково обучение	
Гласните и съгласните звукове в българския език	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава основните езикови и речеви единици (звук, дума, изречение, текст) и се ориентира за системните отношения в езика: звук-дума-изречение-текст. • Познава в корелативни двойки тесните и широките гласни звукове (<i>а-ъ; е-и; о-у</i>). • Прилага начини за правописна проверка на гласни в неударени срички. • Открива правописни особености на думи с: <i>щ, ю, я, йо, ъо, дз, дж</i> и прилага начини за проверка на правописа. • Сравнява основните корелативни двойки съгласни звукове по признака звучност-беззвучност (<i>б-п; в-ф; г-к; д-т; з-с; ж-ш, дж-ч; дз-ц</i>). • Открива звуковата промяна на звучни съгласни пред беззвучните. • Познава и прилага начини за правописна проверка на звучни съгласни в края на думата и пред беззвучни.
Думата като част на речта	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава глагола, съществителното име и прилагателното име като части на речта. • Определя вида, рода и числото на съществителното име. • Определя рода и числото на прилагателното име. • Съгласува прилагателното и съществителното име по род и число. • Познава глагола като част на речта. • Определя числото на глагола. • Употребява уместно глаголи, прилагателни и съществителни имена. • Познава и прилага правописни и правоговорни правила при употреба на съществителни, прилагателни имена и глаголи.
Изречението като езикова единица	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава изречение от словосъчетание. • Отделя изреченията в текста, като означава началото и края им. • Разпознава изреченията по цел на изказване. • Знае и прилага различни начини за образуване на въпросително изречение (с възходяща интонация, с въпросителна частица <i>ли, с нали</i>).
Литературно обучение	

Литературни и фолклорни текстове	<ul style="list-style-type: none"> • Познава и изброява изучавани или самостоятелно прочетени текстове и ги определя като литературни или фолклорни произведения. • Посочва най-ярки характеристики на приказката, разказа, стихотворението, гатанката, баснята и народната песен и ги посочва при изучаване на творба. • Разпознава баснята по осмиваните човешки недостатъци и поуката, свързана с тях. • Осмисля текста на народната песен като фолклорно произведение и посочва конкретни признаци. • Ориентира се в последователността на епизодите в изучавано литературно фолклорно произведение. • Открива повторението и изброяването като изразни средства в конкретно литературно и фолклорно произведение. • Коментира постъпките на героите от изучавано произведение. • Аргументира предпочитания към герои и епизоди. • Познава и изброява литературни и фолклорни произведения, посветени на България, приятелството, знанието, празниците като ги обвързва тематично.
---	---

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Компетентностите на второкласниците, придобити в избираемите часове по български език и литература, се оценяват чрез **текущите устни и писмени изпитвания**, които се прилагат в съответствие на концепцията за **формиращото оценяване**, изразяваща се в прилагането на следните техники: работа върху грешката – създава се възможност за следене и навременно коригиране работата на ученика, без да се натрупват и затвърдяват грешки, в т. ч. системна проверка на тетрадките на учениците; **поощрението** – подпомага формирането на самооценка и насочва вниманието на ученика към реални ползи от положените усилия; **работа в група** – осигурява възможност за оценка и самооценка.

Постиженията на учениците в избираемите часове по български език и литература – разширена подготовка се оценяват от учителя устно или писмено. Оценката се аргументира и се отбелязва **само с качествен показател**.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Примерни дейности и междупредметни връзки
Компетентности в областта на българския език	<ul style="list-style-type: none"> • Изказване на мнение при възприемане на художествена творба и при работа над езикови задачи. • Търсене на точни думи и словосъчетания при отговор на въпрос, свързан с езиковото и литературно обучение. • Преписване на изречения, текст. • Писане под диктовка на изречения, текст. • Прилагане на начини за проверка при изписване на думи, при които има несъответствие между броя на буквите и звуковете. • Преобразуване на съобщително изречение във въпросително изречение и обратно. • Изразително четене на художествен текст.
Умения за общуване на чужди езици	<ul style="list-style-type: none"> • Сравняване на звукове и букви от различни езици. • Сравняване значението на думи на различни езици.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и технологии	<ul style="list-style-type: none"> • Изграждане на природонаучна грамотност чрез използване на текстове , тематично свързани с природните обекти и явления. • Участие в дидактически игри за използване на понятията единствено и множествено число. • Четене на текстове от детски енциклопедии и от учебниците по литература и по околна среда.

Дигитална компетентност	<ul style="list-style-type: none"> • Използване на информационно-комуникативни технически средства за реализиране целите на урока.
Умения за учене	<ul style="list-style-type: none"> • Планиране на самостоятелна и групова дейност. • Четене на произведения от литературата за деца на различни теми (семейство, училище, игри, приятелство, родина, роден език, природа, празници). • Задаване на въпроси по съдържанието на изучаваното литературно или фолклорно произведение. • Преразказване на достъпни за възрастта художествени творби. • Откриване на връзката между текста и неговото заглавие. • Извличане на умозаклучения, свързани със съдържанието на изучаваните текстове. • Търсене на информация по определена тема и уместното ѝ използване.
Социални и граждански компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстриране на междуличностни и межкултурни умения за общуване. • Участие в ролеви игри. • Използване на различни по цел на изказване изречения и защитаване на мнение. • Четене наум и на глас с ясно произношение и с подходящ темп и естествена интонация.
Инициативност и предприемчивост	<ul style="list-style-type: none"> • Развиване на инициативност и предприемчивост чрез участие в групова и самостоятелна работа. • Съставяне на план за представяне на продукт.